

Draga šola ob jedrski nesreči

Po več kot dveh tednih, odkar se je pri Černobilu pripetila znana okvara na jedrskem reaktorju tamkajšnje elektrarne, je resnično stanje o tej katastrofi še vedno zelo nejasno. Zelo verjetno pa ne bomo nikoli zvedeli za resnico in za resnične posledice te katastrofe.

Jasno je, da gre za nekaj hudega, za nesrečo, ki je po našem bistveno posegla v miselnost in čustvovanje vsega človeštva. Ob posledicah, ki jih je povzročila eksplozija jedra, ki ni večje kot navaden stol, je namreč nujno in neizogibno, da se zamisli še tako cinični in stremuški ter oblastiteljni politik kot nemočen in preprost človek ter mi vsi.

Pri tem se poraja več vprašanj. Smešno se nam n. pr. zdi, da se v teh dneh v Sovjetski zvezi išče krivec za katastrofo med ožjim osebjem elektrarne in krajevnimi partijskimi voditelji, ko pa si mora krivdo nalagati sistem sam, ki sploh ne pojmuje možnosti napake in torej možnosti mednarodne pomoči, za katero bi sovjetska vlada lahko zaprosila, in bi to tudi morala narediti, kakorhitro je zvedela za nesrečo. Nepojmljivo je tudi dejstvo, da ves svet pozna mednarodno nadzorstvo nad jedrskimi elektrarnami, le v deželah vzhodnega bloka si česa takega ne morejo predstavljati. Nepojmljivo je, da so začeli z evakuacijo otrok dobrih štirinajst dni po nesreči, ko bi to nemudoma morali storiti; nepojmljivo je, da so o nesreči več dni molčali, dokler ni katastrofa dobila evropske razsežnosti. Nepojmljivo je še marsikaj drugega, o čemer se v teh dneh vsi sprašujemo. Na Zahodu bi prišlo do revolucije, saj vlada, ki ne skrbi za prebivalstvo, ne zasluži zaupanja.

Toda po toči zvoniti, je prepozno, pravi pregovor. Evropa se je torej usodno znašla pod radioaktivnim oblakom. Že kratkoročne posledice so hude in zaskrbljujoče. Pravi srh pa nas spreletava, če prisluhne mo vestem, ki govorijo o daljnoročnih posledicah, ki jih lahko povzročita radioaktivno žarčenje. Kot se govori, bodo posledice, vsaj v neposredni bližini jedrske nesreče, močno vidne še v naslednjih desetletjih.

Vendar se ne bi v tem trenutku dotikali vprašanja iz zdravstvenega vidika. O tem bo gotovo še veliko govora. Skušajmo si predstavljati posledice te nesreče na družbenem in političnem področju. Pomi-

dalje na 2. strani ■

Peti deželni kongres Slovenske skupnosti

Mlajši ljudje za izvajanje starega, preizkušenega programa

V avditoriju v Gorici je bil v soboto, 10. t.m., deželni kongres Slovenske skupnosti. Dopoldne so udeleženci razpravljali o statutarnih problemih, uradni začetek kongresnih del pa je bil popoldne s krajšim koncertom moškega zbora »Mirko Filej« in s pozdravnim nagovorom deželnega predsednika dr. Rafka Dolharja. Deželni predsednik je najprej ugotovil, kako demokratično izvoljene ustanove, od vlade do parlamenta, kršijo ustavna določila, ki se tičejo slovenske narodne skupnosti v Italiji. Sami sebi bi lagali — je nadaljeval govornik — če bi verjeli, da se bo naš položaj v kratkem bistveno izboljšal. Čas je, da predstavnikom italijanskih strank povemo v obraz, da ne verjamemo več nobeni njihovi besedi, še manj obljubi, pa naj prihaja od katerekoli strani.

Predsednik Dolhar se je zavzel za skupne in enotne nastope vseh Slovencev in v tej zvezi naglasil, da je treba natančneje določiti pristojnosti slovenske enotne delegacije. Dr. Dolhar je nato izročil kakih trideset odličij, ki jih je Slovenska skupnost podelila zaslužnim pripadnikom slovenske narodne skupnosti v Italiji.

Udeležence kongresa je pozdravil najprej goriški župan Scarano, ki je ponovil svojo obvezo in obvezo goriške občinske uprave, da se bo zavzemala, da bi slovenske srednje šole v Gorici dobile primerne

prostore. To bo najučinkovitejše sredstvo, je dejal, za ohranitev narodne identitete in za okrepitev slovenske kulture v Gorici. Zatem je goriški župan Scarano pojasnil razloge, zaradi katerih se je še isti dan udeležil odkritja spominskega obeležja deportirancev iz Gorice v letu 1945. Dejal je, da gre v resnici za dejanje sprave in izkazovanje ljubezni, kajti le na ta način se lahko v teh krajih zagotovijo mir, sožitje ter spoštovanje obeh narodnostnih skupnosti.

Kongres Slovenske skupnosti so nato pozdravili predstavniki Union Valdôtaine, Koroške enotne liste in Narodnega sveta koroških Slovencev, SZDL Slovenije, SK GZ in Slovenskega deželnega gospodarskega združenja ter vseh glavnih italijanskih političnih strank.

Zatem je pred mikrofonom stopil deželni tajnik prof. Andrej Bratuž. V svojem poročilu je predvsem naglasil, kako si Slovenska skupnost prizadeva za odobritev globalnega zaščitnega zakona. V ta namen bo še dalje sodelovala z vsemi slovenskimi silami v okviru manjšine. Prof. Bratuž je omenil politično delo, ki ga je Slovenska skupnost opravila od zadnjega kongresa leta 1983; v tem obdobju se je udeležila deželnih, evropskih, državnobzorskih in upravnih volitev ter se pri

dalje na 2. strani ■

Odmev jedrske katastrofe v Sloveniji

Nedavna jedrska katastrofa v ukrajinskem Černobilu je močno odmevala tudi v sosedni Sloveniji, kjer so prav tako zazabeležili okrepljeno radioaktivno sevanje. Ko so postale znane resnične razsežnosti te nesreče, so se nemudoma sestali republiški in občinski štabi za civilno zaščito, ki so pričeli z meritvami in nato redno obveščati javnost. Pomembno vlogo pri vseh dejavnostih je odigral tudi inštitut »Jožef Štefan« iz Ljubljane.

V nekaterih časopisnih komentarjih smo zasledili ostre kritike na račun sovjetskih oblasti, ki so tako dolgo odlašale z natančnim obveščanjem domače in tuje javnosti o nesreči in s tem onemogočile učinkovito preventivno ukrepanje. Glede zaščite pred sevanjem so se v Sloveniji odločili za podobne ukrepe kot v Italiji, t.j.

med drugim za začasno prepoved prodaje zelenjave, do nadaljnjega so odsvetovali hranjenje živine s svežo krmo, uvedli so kontrolo mleka, odsvetovali pa so tudi daljše zadrževanje na prostem, zlasti otrokom in nosečnicam. Jedrska katastrofa je na poseben način odmevala v obmejnih krajih na Goriškem, odkoder prihajajo z druge strani meje na goriško tržnico številne branjevke, ki ponujajo svežo zelenjavo, jajca, kokoši, v tem mesecu pa zlasti šparglje. Zaradi prepovedi vnosa vseh teh živil na italijansko ozemlje se je tovrstna prodaja v Gorici popolnoma ustavila, na sosednji jugoslovanski strani pa je nenedoma prišlo do velike ponudbe špargljev, ki so prej praviloma bili rezervirani zlasti za prodajo v Italiji. Kot smo slišali, so

dalje na 8. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 18. maja, ob: 8.00 Radijski dnevnik; 8.30 Slovenske popevke; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Mladinski oder: »Janko in Metka«, radijska pravljica; 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Kmetijski tednik; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Nediški zvon; 14.40 Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanja v 8 delih; 15.25 Šport in glasba ter prenosi z naših prireditev; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 19. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 10.00 Kratka poročila; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Mešani zbor »Angelo Capello« iz Begliana in mešani zbor »Jadran« iz Milj; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Iz šolskega sveta; 15.00 Otroški kotiček: »Glasbene pravljice«; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane; 19.00 Radijski dnevnik.

■ TOREK, 20. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Mladi mladim; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Akademski pevski zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane; 18.00 Veliki dramatik v radijskem mediju: Friedrich Dürrenmatt: »Nezgod«, radijska igra; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SREDA, 21. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Moški zbor »Valentin Vodnik« iz Doline in mešani zbor »Primorsko« iz Mačkolj; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Gospodarska problematika; 15.00 »Carobni globus«; 16.00 Od Milj do Devina; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Violinist Nereo Tonazzi in pianist Aleksander Rojč; 18.00 Pravljica na Slovenskem; 19.00 Radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 22. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Slovenska popevka; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Ne prezirimo!; 15.00 Diskorama; 16.00 Na goriškem valu; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba: XVI mladinski pevski festival v Celju; 18.00 Londonski memorandum v luči britanskih diplomatskih arhivov; 19.00 Radijski dnevnik.

■ PETEK, 23. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 S koncertnega in opernega repertoarja; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Povejmo v živo!; 15.00 Iz filmskega sveta; 16.00 Iz zakladnice pripovedništva; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 24. maja, ob: 7.00 Radijski dnevnik; 7.20 Koledarček; 7.40 Pravljica; 8.00 Kratka poročila; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Pianist Massimo Gon; 11.30 Poljudno čtivo - Sestanek ob 12h; 13.00 Radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Etnično, nacionalno in razredno v sodobnih družbah; 15.00 Otroški kotiček: »Kaj je na koncu sveta?«; 16.00 Zgodovina je vedno že svoja lastna zgodba; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Revija glasbenih šol Primorske v domu Alberta Sirka v Križu; 18.00 Dramska vetrovnica: Stanislav Lem - Mario Uršič: »Magellanov oblak«, znanstveno-fantastična nadaljevanja v 8 delih; 19.00 Radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart, Trst, ulica Rossetti 14, tel. 772151

Natta o zaščiti manjšinskih pravic

Za nedeljski (11. t.m.) nastop glavnega tajnika KPI Alessandra Natte v Trstu je vladalo, iz razumljivih razlogov, precejšnje pričakovanje. Šlo je med drugim za prvi govor tajnika Natte po vsedržavnem kongresu v Firencah.

Govornik je svoja izvajanja zaključil z omembo narodnih manjšin, in sicer slovenske v Italiji ter italijanske v Jugoslaviji. Natta je najprej ugotovil, da meja med Italijo in Jugoslavijo lahko služi za zgled, kakšni naj bodo odnosi med evropskimi državami. Tudi tu ni vse rožnato — je nadaljeval — saj bi Italija 10 let po podpisu osimske pogodbe morala izpolniti obvezo o globalni zaščiti slovenske manjšine v vseh treh pokrajinah. Zaščita pa bi morala biti izoblikovana z enakimi kriteriji, kot je bil svoj čas izoblikovan »južnotirolski paket«. Spoštovanje »drugega« — je še dejal — je prvi pogoj, če hočemo, da bo ta »drugi« dober državljani in povsem užival demokracijo.

Tajnik KPI je na koncu izrazil željo,

da bi italijanska manjšina v Sloveniji in Hrvaški imela takšno zaščito, kakršno je zaželel za Slovence v Italiji. V tej zvezi velja omeniti, da je poslanec Natta sprejel delegacijo Unije Italijanov iz Istre in z Reke, ki jo je vodil predsednik Silvano Sau; še prej pa je imel daljši pogovor z odposlanstvom slovenskih komunistov, članov KPI.

— 0 —

Pristojne rimske oblasti so preklicale omejitvene ukrepe glede uživanja listnate zelenjave po deželah južne in srednje Italije. Ukrepi pa še veljajo za severno Italijo, čeprav je tudi tu znatno padla stopnja radioaktivnosti.

Tudi v Sloveniji proučujejo možnost, da bi zahtevali od Sovjetske zveze odškodnino zaradi ogromne gospodarske škode, ki je nastala kot posledica jedrske katastrofe v Černobilu. Pravniki pa opozarjajo, da je za to vprašanje pristojna zvezna vlada.

Draga šola ob jedrski nesreči

■ nadaljevanje s 1. strani

slimo na spremembe, do katerih bo nedvomno prišlo v Ukrajini in še posebej v Kijevu ali krajih, ki so v neposredni bližini nesreče. Na pravo preseljevanje tisočev in tisočev prebivalcev, na kmetijstvo in industrijo, ki bosta gotovo občutili posledice te nesreče, na psihični in zdravstveni pretres, ki ga doživljajo ljudje v krajih, ki so najbližje nesreči, in tisti, ki smo oddaljeni tisoč in več kilometrov, ko slišimo, da je statistično dokazano, da se bo v naslednjih desetih letih povečalo število rakastih obolenj. Tudi na politični ravni bo nujno prišlo do sprememb. Sovjetska zveza in ZDA, z njima pa ves svet, se morajo zavedati, da je jedrska energija sila, ki presega ozke državne meje, veter, tudi radioaktivni veter namreč veje, koder hoče.

Vendar kljub posledicam in tragediji mislimo, da je černobilska jedrska katastrofa dobra šola za vse človeštvo. Verjamemo namreč, da se bo po njej bistveno

spremenil odnos, ki ga imajo ljudje, in še posebej velesili, do jedrske energije, še posebej one, ki je namenjena vojaški uporabi. Nemogoče se nam namreč zdi, da bi ljudje bili sposobni tolikšne tehnične dovršenosti, obenem pa primitivne omejenosti, da ne bi spoznali katastrofalnih, pravzaprav apokaliptičnih posledic potencialnega splošnega jedrskega žarčenja, ki bi ga povzročile eksplozije bomb ali tudi čisto navadnih jedrskih elektrarn.

Vero imamo v ljudi, da bodo znali, kar se da pametno in učinkovito rešiti sedanjo jedrsko krizo, obenem pa tudi zmanjšati, oziroma izničiti vsakršno možnost uporabe te nenadzirljive energije v uničevalne namene. Kar se pa tiče miroljubne uporabe, verjamemo v postopno zmanjšanje števila jedrskih elektrarn in v usmerjanje v številne alternativne oblike izkoriščanja naravnih energetskih virov, kot so morje, sonce, veter, geotermična sila in drugačnih mehanskih načinov pridobivanja energije.

M. T.

Mlajši ljudje za izvajanje...

■ nadaljevanje s 1. strani

vseh preizkušnjah dostojno uveljavila. Nadaljevala je s stiki z matičnim narodom in njegovo državo ter se na vseh ravneh zanimala za družbeno-gospodarske probleme, ki pobliže zadevajo pripadnike slovenske manjšine. Tajnik Andrej Bratuž je svoj govor zaključil z obvezo in zagotovilom, da se bo Slovenska skupnost še dalje zavzemala za zaščito pravic slovenske manjšine, za oblikovanje vedno bolj pravične in humane družbe ter za izgradnjo resnične Evrope narodov.

Po daljši in mestoma tudi polemični razpravi so bili izvoljeni novi strankini deželni organi. Za deželnega predsednika je bil z večino glasov izvoljen Marjan Terpin, za novega deželnega tajnika pa prav tako

z večino glasov Ivo Jevnikar. Člani novega deželnega tajništva so (poleg predsednika in tajnika): Dolhar, Terčon, Gombač, Harej, Maver in Tul s Tržaškega; Bratuž, Brešan, Černic, Gradnik, Frandolič in Pavlin z Goriškega; Prešeren in Venosi iz videmske pokrajine. Člana deželnega tajništva sta še deželni svetovalec Štoka in deželni tajnik mladinske sekcije Slovenske skupnosti D. Terpin.

Deželni kongres je v bistvu potrdil dosedanje temeljne smernice Slovenske skupnosti; njegova novost je predvsem v izvolitvi mlajših ljudi na obe vodilni strankini mesti, kar pomeni, da prehajata tudi v okviru SSK skrb za politično delo in odgovornost za nadaljnjo usodo naše manjšine na povojno generacijo.

Izrael in Sirija

Izrael zagotavlja, da nima namena napasti Sirije. To je izjavil sam ministrski predsednik Peres, ki pa ni izključil kake akcije v bodočnosti, če se Sirija ne bo odpovedala podpiranju mednarodnega terorizma. »Predsednik Assad bo moral pretrgati s teroristi ali pa ga čaka ustrezna kazen«, je pristavil ministrski predsednik Peres. Glasovi o izraelskih napadalnih načrtih proti Siriji so se razširili v zadnjih dneh, in sicer na osnovi izraelskega prepričanja, da so bili Sirci vsaj posredno soudeleženi pri atentatu na izraelsko potniško letalo v Londonu sredi aprila.

Tudi ameriško zunanje ministrstvo je po svojem glasniku dalo razumeti, da ni neposredne nevarnosti za kak izraelski vojaški nastop proti Siriji. Neuradni viri dostavljajo, da ameriška obveščevalna služba nima podatkov o kakih vojaških premikih na izraelski ali na sirske strani.

Izrael in Sirija sta bila v vojnem stanju v letih 1948, 1967 in 1973. Med tem zadnjim spopadom so Izraelci zasedli Golanško višavje, ki ga imajo še zdaj v svoji oblasti.

Umrli je Mirko Javornik

Sele ta teden je iz Združenih držav prišla v Trst vest, da je prvega maja, zadet od kapi, umrl v Washingtonu slovenski pisatelj, časnikar in publicist Mirko Javornik. V letošnjem septembru bi dopolnil 77 let starosti. Rodil se je namreč leta 1909 v Cerknici. Po maturi na klasični gimnaziji je študiral slavistiko in pravo na univerzi v Ljubljani, a študijev ni dokončal, ker se je z uspehom posvetil najprej pisateljstvu, nato pa časnikarstvu. Pred vojno je prevzel glavno uredništvo Slovenskega doma, kar ga je tako zaposlilo, da je nekako zanemaril pisateljstvo, za kar je bil po splošni sodbi pokazal izreden dar.

Po vojni je bil časnikar oziroma zunanji sodelavec pri tržaškem radiu, leta 1960 pa se je izselil v Združene države, kjer je bil do upokojitve leta 1974 v službi pri zunanjem ministrstvu kot prevajalec in spremljevalec njegovih uradnih gostov iz tujine, zlasti iz Jugoslavije.

Zadnja njegova knjiga je izšla za avtorjevo sedemdesetletnico in ima naslov Pero in čas II. Tedaj je več mesecev prebil v Trstu in osebno skrbel, da se je knjiga natisnila v Vidmu pri tiskarni Del Bianco. Predstavitev knjige je bila ob avtorjevi prisotnosti v okviru Prosvetne matice v ul. Machiavelli v Trstu, čemur so se mnogi, zlasti jubilarntovi prijatelji, začudili, saj je bilo znano, da mu je bil krog, ki se zbira v dvorani v Donizettijevi ulici v Trstu, v vseh pogledih bliže. Tedaj je Mirko Javornik bil zadnjič v Trstu in ga je zapustil nekoliko zagrenjen.

Četudi se z nekaterimi njegovimi pogledi in stališči marsikdo ni strinjal, je treba priznati, da je bil Mirko Javornik markantna osebnost na področju literature in časnikarstva ter da je bil zlasti velik mojster slovenske besede, tako da bi nekateri njegovi teksti povsem upravičeno spadali v šolski učbenik.

Nov sindikalni sporazum med industriji in delavci

Industriji in delavci so 8. t.m. v Rimu podpisali nov sindikalni sporazum, katerega označujejo za zgodovinskega pomena.

Sporazum med delavci in podjetniki je dolg 16 tipkanih strani ter vsebuje dve poglavji in eno prilogo. Prvo poglavje je pravzaprav politični uvod v splošne odnose na delovnem področju. To je morda tudi glavna novost sindikalnih sporazumov. Delavci in delodajalci zagotavljajo, da hočejo vzpostaviti nove odnose. Gospodarske perspektive — pravijo Industrijska zveza ter sindikalne zveze CGIL, CISL in UIL — so pozitivne. Padla je cena petroleja in tudi dolarja, zaradi česar je treba še povečati mednarodno konkurenčnost italijanskega gospodarstva ter dalje zmanjševati inflacijo. Kot znano, je ministrski predsednik Craxi mnenja, da inflacija v Italiji lahko letos pade celo pod pet odstotkov.

Delavci in delodajalci smatrajo za skupni cilj povečanje gospodarskega razvoja ter se obvezujejo, da bodo sprejeli skupaj sklepe za brzdanje dinamike delovnih stroškov ter za obrambno kupne moči prebivalstva.

Drugo poglavje zadnjega sindikalnega sporazuma se tiče spora glede decimalnih druginjskih doklad. Zadevo so uredili in arhivirali na naslednji način: na račun arhiviranja po uvedbi polletnega izračunavanja druginjskih doklad, medtem ko je bilo doslej trimesečno, bodo delavcem izplačali maja ali junija 6.800 lir. To je prva izmed dveh točk glede decimalk, kar bodo zasebni delodajalci vrnilo delavcem in uradnikom zasebne industrije. Drugo

točko, prav tako 6.800 lir, bodo izplačali septembra. Kar se tiče zaostankov, pa bodo delavci dobili 100.000 lir in sicer 50.000 lir septembra in 50.000 lir decembra.

Priloga k zadnjemu sporazumu se tiče poklicne izobrazbe delavcev, to je v bistvu mladincev. Sporazum bo veljal 30 mesecev. Po 15 mesecih bosta pogodbeni stranki pregledali, kako se sporazum izvaja. Dogovor se tiče tudi poskusnega službenega obdobja ter likvidacije.

Glede znižanja delovnega urnika so se delavci in delodajalci dogovorili, da bodo o tem razpravljali pri sklepanju novih delovnih pogodb. Upoštevali bodo stvarnost proizvodnje, konkurenčnost podjetij ter na splošno politični uvod, katerega vsebuje ta zgodovinska pogodba.

Novi sporazum — kot rečeno — prvič vsebuje novo polletno preračunavanje druginjskih doklad. Po računih državnega statističnega zavoda ISTAT gre zdaj za povišek 2,72 odstotka. Vendar bo ta odstotek upoštevan samo za osnovni plačni pas in za ostalo bo znižan na 25 odstotkov. Povprečni povišek druginjskih doklad bo z majem ali junijem 18 do 19.000 lir.

Za plačo milijon lir na mesec bo povišek znašal 18.632 lir, od tega 15.776 lir za prvih 580.000 lir ter 2.856 lir za nadaljnjih 420.000 lir. Za plačo poldruga milijona lir na mesec se bo druginjska doklada dvignila za 22.032 lir, to je vedno 15.776 lir za prvih 580.000 lir ter 6.256 lir za nadaljnjih 920.000 lir. Pri plači dveh milijonov je porast 25.432 lir in tako dalje.

E. V.

PROSTOR MLADIH

Jurjevanje slovenskih goriških skavtov

V četrtek, 1. maja, smo imeli v Števerjanu skavtske obljube. Poleg vsakoletnega tabora predstavlja jurjevanje najvažnejši dogodek v skavtskem življenju. To je namreč dan, ko skavti-novinci izrečejo skavtsko obljubo, za kar so se vestno in temeljito pripravljali skozi vse leto. Števerjanski skavti, ki letos obhajamo 6-letnico obstoja, smo bili glavni organizatorji pr obljubah. Izredno veliko število skavtov in njihovih staršev — bilo jih je skupno kakih 500 — se je že zgodaj dopoldne, v lepem sončnem vremenu pripeljalo na kraj obljub v Ščednem. Novinci in novinke so imeli krajši razgovor o važnosti obljub, ki sta ga vodila načelnik Mauro Leban in načelnica Katerina Ferletič.

Ob 10. uri je bila maša, ki jo je daroval skavtski duhovni voditelj Marjan Markežič. Med mašo smo se spomnili pokojne sestre Alenke Černic in drugih skavtov ter skavtinj, ki so nas prezgodaj zapustili. Obljubo je izreklo 13 volčičev in veveric. Obljube je sprejela Sabina Antoni. Obljube je dalje izreklo 35 novincev - izvidnikov in vodnic, njihove obljube pa sta sprejela načelnik Mauro Leban in načelnica Katerina Ferletič.

Po slovesni maši smo se vsi skupaj podali na travnik, kjer so v prisotnosti staršev potekale skavtske in zabavne igre. Ko smo se okrepčali in odpočili, je bila na sporedu tradicionalna tekma v scout-ballu med voditelji in mlajšimi skavti, ki se je končala neodločeno; nato je za zaključek sledila še zabavna igra med starši, ki so se izredno dobro počutili med nami in bistveno prispevali k veselemu skavtskemu vzdušju.

Srečanje se je končalo z nagrajevanjem najboljših skupin, ki so se izkazale v raznih spretnostih, in s pesmijo slovesa, s čimer je prišla do izraza skupna želja, da bi se še večkrat srečali. S številnim pristopom novincev - izvidnikov in vodnic se je skavtska organizacija znatno okrepila tako po kakovosti kot po številu. Upamo, da bodo vsi novi člani resno poprijeli za delo in se zavzemali za utrditev skavtske organizacije; prepričani smo dalje, da jim obljube niso pomenile le gole formalnosti. Kako se bo skavtska organizacija razvijala v prihodnosti, bo odvisno od staršev, od skavtskih voditeljev in od vsakega posameznega skavta in skavtinje.

TČ MZ

Predavanje o Južni Tirolski

V nizu predavanj Podobe srednjeevropske stvarnosti, ki ga v Trstu prireja Narodna in študijska knjižnica, je bilo pred dnevi zanimivo srečanje s problematiko Južne Tirolske. Predavala sta profesor sodobne zgodovine na dunajski univerzi Karl Stuhlpfarrer in profesor iz Merana Leopold Steurer. Oba sta predstavnika mlajše generacije zgodovinarjev. Stuhlpfarrer je v slovenskem okolju znan zgodovinar, ker je že pred leti izdal študijo o nemški zasedbi Jadranskega Primorja in Predalpskega področja, pozneje študijo o Avstriji in njenih Slovencih, prav pred kratkim pa zajetno monografijo o Južni Tirolski v letih pred zadnjo vojno.

Omenjeni zgodovinar je v Trstu osvetlil predvsem vzroke, pomen in izvedbo opcij,

PROBLEMI BENEČIJE V DSI

Neustavljiva emigracija, postarjanje prebivalstva in razkropljenost zaselkov in vasi — to so osrednji problemi slovenskega prebivalstva v Nadiških dolinah. O tem, še posebej pa o delovanju lista Dom in društva Studenci, je bilo v ponedeljek, 12. t.m., govora v Društvu slovenskih izobražencev v Trstu. O položaju v Benečiji sta spregovorila Ferruccio Clavara in Riccardo Rutar. Govornika sta poudarila tudi dejstvo, da je do osveščanja prišlo šele v zadnjih letih, torej po katastrofalnem potresu iz leta 1976.

S političnega vidika je Benečija dolga povojna desetletja živela skoraj pod monopolom Krščanske demokracije. Šele ob koncu sedemdesetih let so prišle nove pobude tako na verskem kot tudi na kulturnem, političnem in socialnem področju.

Izvajanju govornikov je sledila daljša debata, v kateri je bilo govora tudi o stikih slovenskih katoličanov v Benečiji z videmskim nadškofom, kakor tudi o narodnostni nestrpnosti nekaterih italijanskih duhovnikov do potreb slovenskih vernikov.

Iz Goriške

A.G.I.M.US. JE ZAKLJUČIL CIKLUS KONCERTOV

Goriška sekcija Mladinskega glasbenega združenja je 30. aprila v goriškem avditoriju zaključila letošnjo sezono z nastopom flavtista Giorgia Blasco in piansitke Maure Soro Procacci.

Glasbeni popoldan se je začel s Haydnovo Sonato v G-duru, ki je izvajalcema izvabila pojoče akorde v prelepem »Adagio« med dvema briljantnejšima deloma. Nadaljevala sta z zahtevno Beethovno Serenado Op. 41, kjer se je ponovno spojila igrivost flavte s svežim ritmom klavirja.

»Pet nevshečnosti« nedavno preminulega skladatelja Giulia Viozzija je občinstvu nudilo lahki humorizem moderne skladbe, še bolj pa se je sodobnost pokazala v Bollingovih »Baroque and blu« ter »Veloce«. V teh skladbah se spajata jazz klavirske spremljave in klasične teme flavtinih melodij.

Tudi Doplerjeva Ogrska fantazija — izven programa — je poudarila skladnost dua Blasco-Soro. Spored je razlagala prof. Bledig.

L. Q.

ko so morali Nemci in Ladinci v bocenski pokrajini — a to je veljalo tudi za prebivalstvo Kanalske doline — izbirati med Reichom in fašistično Italijo. Stuhlpfarrer je postavil ta dogodek v okvir nacistične ideologije in njenih notranjih ter zunanje-političnih zahtev.

Leopold Steurer pa je sintetično prikazal južnotirolsko vprašanje od konca vojne do danes. Izrazil je nasprotovanje nekaterim sedanjim vidikom Južnotirolske ljudske stranke, ki združuje ogromno večino nemških prebivalcev. Po njegovem mnenju so se odnosi med Italijani in Nemci nevarno skrhalo pred približno desetimi leti, ko so ob uresničevanju paketa zaščitnih norm uvedli določila o etničnem porpocu, kasneje pa še obvezujočo narodnostno opredelitev pri ljudskem štetju. Konflikt se je prenesel od odnosa manjšina — država na odnos Nemci — Italijani, tako da je sožitje ogroženo in radikalizirano, tako da bi bilo treba premisliti, kaj ukreniti, da zaščitni ukrepi ne oškodujejo splošnih odnosov med skupnostima.

Predavatelja je predstavil, potem pa vodil diskusijo profesor Jože Pirjevec.

—o—

TRŽAŠKI MEŠANI ZBOR V RIMU

V dneh od 24. do 28. aprila so se pevci Tržaškega mešanega zbora, ki ga vodi prof. Tomaž Simčič, mudili na obisku pri slovenski narodnostni skupnosti v Rimu. Med bivanjem v »večnem mestu« so si ogledali razne zanimivosti, najbolj zanimiv pa je bil obisk Vatikana, ki so ga opravili pod vodstvom rektorja papeškega zavoda Slovenika dr. Maksimiljana Jezernika.

V nedeljo, 27. aprila, so pevci nastopili najprej pri maši v Sloveniku, nato pa so imeli celovečerni koncert. Pevci so se zelo dobro odrezali. Med drugimi pesmimi je bila tokrat prvič izvedena Vodopivčeva pesem o svetem Justu, ki jo je dirigent našel v nekem arhivu.

Iz Rima so se pevci vrnilo precej utrujeni, saj je bila vožnja z vlakom in gostovanje sploh zelo naporno. Vsekakor pa so bili mnenja, da si bodo »večno mesto« ponovno ogledali ob naslednjem gostovanju čez kako leto.

M. P.

Jurjevanje tržaških izvidnikov in vodnic

V nedeljo, 4. maja, je bilo na programu jurjevanje za srednjo starostno vejo v skavtski organizaciji, to je za izvidnike in vodnice. Jurjevanje je največji skavtski praznik; na ta dan postanejo skavti vsi tisti, ki so se na to vestno pripravili in opravili potrebni izpit.

Letošnje jurjevanje je potekalo nekoliko drugače kot druga leta. Kljub sončnemu vremenu je skoraj ves program stekel v pokritem prostoru, ker se je marsikdo ustrašil radioaktivnih delcev v zraku.

Srečanje se je začelo z mašo, ki jo je daroval Žarko Škrlj. Pri maši so skavti sodelovali s petjem, prošnjami in mislimi. Maši je sledil svečan obred obljub. Po u-

NOVO!
V KNJIGARNAH
STANKO VUK
*Scrittura
L'amore*
s predgovorom
FULVIA TOMIZZE
ZALOŽNIŠTVO TRŽAŠKEGA TISKA
ul. Montecchi, 6 - TRST - tel. (040) 728060

OBOGATENE ŠMARNICE V NABREŽINI

Šmarnice v Nabrežini bodo v letošnjem maju tudi priložnost za štiri sobotne novosti. Na pobudo domačega župnika Bogomila Breclja pojejo med sobotno pobožnostjo pevski zbori iz bližnje okolice. Tako je prvo soboto v maju nastopil Dekliški zbor iz Devina, ki je po maši v prezbiteriju zapel štiri Marijine pesmi. Zbor je nastopil pod vodstvom Hermana Antoniča, ob spremljavi organistke Lucije Lavrenčič in flavtistke Suzane Gratton, ki je spremljala Troštovo skladbo »Oznajenje«.

To soboto bo v Nabrežini nastopil kriški cerkveni pevski zbor; sledil bo nastop škedenjskih pevcev, medtem ko bo šmarnične pobožnosti v soboto, 31. maja, po predvidevanjih, zaključil moški pevski zbor »Fantje izpod Grmade«.

TRST IN ČESKOSLOVAŠKA

V Trstu so podpisali listino, ki ustanavlja stalne stike med tržaško in češkoslovaško trgovinsko zbornico. Podobno listino je tržaška trgovinska zbornica pred dnevi podpisala tudi z Madžarsko. Predsednik Tombesi je podčrtal pomen tovrstnih pobud, saj se edinole na ta način širi trgovinski in gospodarski odnosi z državami socialističnega tabora, ki težijo na tržaško pristanišče.

vodnem govoru načelnice Eve Fičur, ki je posebej poudarila pomen skavtske obljube, je obljubilo zvestobo Bogu, narodu in skavtskim načelom 47 mladih skavtov in skavtinj, ki so se na ta dan pripravljali na tedenskih sestankih pod vodstvom požrtvovalnih voditeljev.

Po krajšem odmoru za kosilo je bil na programu simbolični taborni ogenj, pri katerem so sodelovali vsi prisotni skavti. Srečanje se je zaključilo s Pesmijo slovesa in željo, da se ponovno srečajo na dnevu skavtskih spretnosti, ki bo 1. junija in bo skupno za Tržaško in Goriško.

Zasanjana koala

Šestrankarsko zavezništvo o krizi na Goriškem

Še ta teden se bodo zbrali v Gorici deželni in pokrajinski tajniki šestih strank deželne koalicije. Skušali bodo v najkrajšem času odpraviti krizo v odnosih med omenjenimi strankami na Goriškem, kjer so se zaradi medsebojnih sporov in izključitev znašle brez trdne večine najprej občina v Gradežu, potem pa goriški pokrajinski svet, krajevna zdravstvena enota, nazadnje pa še občina v Trziču. Ker se bliža čas glasovanja o proračunih, pretijo komisarske uprave vsem tem svetom, pa čeprav imajo stranke, ki sestavljajo deželno večino, možnost za sestavo trdnih koalicij.

O tej problematiki so razpravljali člani deželnih vodstev šestrankarskega zavezništva v ponedeljek v Trstu. Pod vodstvom predsednika deželnega odbora Biasuttija so vsi prisotni poudarili nujnost, da se te žave premestijo v najkrajšem času. Na že omenjenem sestanku v Gorici pa bodo razpravljali tudi o izpolnjevanju programskih obveznosti goriških uprav.

Na seji deželnih vodstev je bilo jasno poudarjeno, da sodi med najpomembnejše programske točke na Goriškem nujna zagotovitev primernih prostorov za slovenske šole v Gorici.

Slovensko skupnost so na zasedanju predstavljali novoizvoljena deželni tajnik Ivo Jevnikar in deželni predsednik Marjan Terpin ter deželni svetovalec dr. Dražko Štoka.

—o—

OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSkih KULTURNIH DRUŠTEV

Na osnovi pravil Zveze sklicujemo 26. Redni občni zbor Zveze slovenskih kulturnih društev v soboto, 17. maja, ob 15. uri v prvem sklicanju in ob 15.30 v drugem sklicanju. Občni zbor bo v dvorani kulturnega društva »Briški grič«, na Bukovju, v Števerjanu.

Dnevni red: 1. Otvoritev. 2. Podelitev priznanj ZSKD. 3. Izvolitev verifikacijske komisije in volilne komisije. 4. Pozdravi. 5. Poročila. 6. Razprava. 7. Razrešnica staremu odboru. 8. Volitve novega odbora.

Predsednik
Marko Kravos

»Pastirčkov oder«

Za Veliko noč leta 1946 so šolski otroci na Goriškem in kasneje na Tržaškem dobili nenavadno in nepričakovano darilo: pojavila se je drobna mladinska revija z naslovom Pastirček. Dragocenost tega knjižnega rojstva je moč pravilno oceniti le ob zavesti, da je pred tem bilo — razen redkih napol ilegalnih izjem — četrto stoletja prisilnega molka za vsako slovensko tiskano besedo in še posebej za tiske, namenjene slovenski mladini v Italiji. Sprejem revije za otroke, ki se ji tokrat ni bilo treba več skrivati, je bil naravnost prazničen — o tem obstajajo pričevanja nešteti zdaj že davno odraslih bralcev iz tistih prvih povojnih časov. Najmlajši v vrtcih in osnovnih šolah so dobili branje, ki se je pridružilo šolskim tekstom kot dodatno čtivo za razvedrilo, pouk in duhovno formiranje.

Od tiste Velike noči pred 40 leti se izhajanje Pastirčka ni več ustavilo. Revija se je iz začetne skromnosti polagoma razvijala in dosegla stopnjo, ki jo ima danes, ko slavi 40-letni jubilej in je po izhajanju najstarejša povojna slovenska publikacija v našem zamejstvu.

Proslave ob jubileju potekajo te dni na raznih ravneh, ena pa je tudi take vrste, da ima značaj trajnosti. V mislih imamo publikacijo, ki jo je izdala revija Pastirček prav te dni. Njen naslov se glasi Pastirčkov oder, ob naslovu pa je številka 1, kar pomeni, da je v načrtu tudi nadaljevanje. V predgovoru lične brosure že med prvimi stavki zvmemo, za kaj gre:

»Pastirčkov oder« je izbor prizorčkov, ki so izhajali v Pastirčku v njegovi 40-letni življenjski dobi. Uredniški odbor zamejske otroške revije je tako izpolnil željo mnogih učiteljev, duhovnikov in vzgojiteljev, ki povprašujejo po kratkih in izvirnih otroških igrakah.

Iz tega uvodnega pojasnila izhaja, da je brošura namenjena predvsem šolskim vzgojiteljem, ko ob raznih priložnostih pripravljajo prireditve na improviziranih šolskih odrih, pa jim pogosto manjka ustreznega gradiva na žive prizorčke. Take priložnosti, ki so tako domače našemu šolskemu življenju mimo uradnih učnih programov, so zlasti praznovanja svetega Miklavža, Božiča, materinskega dne in še druge. Po teh štirih zvrsteh so v publikaciji tudi objavljeni prizorčki z navedenimi tematikami. Vseh je po številu 29; gre za prirčne slike, podane v slogu otrokovega dojemanja prazničnega sveta, kjer se živeta spoznanja prepletajo s sanjami in pravljicnostjo. Avtorji prizorčkov so povečini učitelji in kulturno-prosvetni delavci, ki so del svojega prostega časa — včasih zelo velik del —

posvetili prav našim najmlajšim. Samo nekaj imen: Ljubka Sorli, Mariza Perat, Zora Piščanc, Tončka Curk, Darina Konc, Anamarija Zlobec, Lučka Susič, Ivan Artač. Pred seboj imamo gradivo za nešteto bodočih šolskih prizorčkov, uredniki pa nam v uvodu sporočajo, da je to le prvi izbor, in da je gradiva vsaj še za eno tako publikacijo, ki jo napovedujejo za prihodnje leto.

Poleg dragocenega teksta za praktično uporabo pa se nam Pastirčkov oder zdi še nekaj več. To je kar majhen spomenik eni izmed oblik ustvarjalnosti, dramski, ki se je skozi 40 let pojavljala na straneh Pastirčka. Za vse, ki jih je Pastirček spremljal skozi otroška leta, pa je ta publikacija hkrati prelep spomin na lastno otroštvo in na neki slog življenja, ki je vreden, da se ohrani. To je slog, ki bi ga opisali s tremi besedami: vedrina, vernost in slovenstvo.

S. M.

—o—

BRIŠKI PRAZNIK V ŠTEVERJANU

Števerjansko društvo »F. B. Sedej« bo tudi letos priredilo »Briški praznik v borovcih«. Lani je ta praznik naravnost odlično uspel. Letošnji praznik bo trajal več časa, in sicer šest večerov. Program Briškega praznika je v glavnih obrisih naslednji: petek, 16. maja, tekmovanje v briškoli (prva nagrada 2 prašička); sobota, 17. maja, ples z ansamblom »Anna e gli allegri Folk«; nedelja, 18. maja, ples z ansamblom Taims; petek, 23. maja, tekmovanje v briškoli (ena nagrada); sobota, 24. maja, ples z ansamblom »Anna e gli allegri Folk«; nedelja, 25. maja, ples z ansamblom »Franca Miheliča«.

Deloval bo dobro založen bufet s specialitetami na žaru in z briško kapljico.

LEP IN KVALITETEN KONCERT V GORIŠKEM AVDITORIJU

Kulturno združenje Lipizer je izven programa priredilo v goriškem avditoriju koncert poljskega dua Szczepanowska-Zakrzewski, ki je dobro uspel tako po kakovosti kakor po udeležbi občinstva, med katerim je bil tudi goriški prefekt dr. Garsia.

Prva na sporedu je bila neobičajna »Ciaccona v G-molu« skladateljev Vitali-Charlier, kjer je violinistka takoj pokazala svojo igralsko spretnost, kajti skladba je izredno težavna, prav kakor istoimenska Bachova skladba.

Sledila je Brahmsova Sonata op. 108; sestavljena je iz petih movimentov, med seboj bistveno drugačnih, kar občutno stopnjuje njihov dramatični potencial, ki sta ga umetnika v dialogu obeh glasbil poudarila z živahno odločnostjo. Po tekoči Debussyjevi Sonati v G-molu, ki sta jo prav tako izvedla stilno brezhibno in izredno uglaseno, sta predstavila še Bartokove »Romunske ljudske ples«, ki so seveda najbolj prevzeli poslušalce s svojo poskočno živahnostjo. Izven programa je bila podana še skladba Wieniawskega »Aretuški vodomet«.

L. Q.

Festival nabožne glasbe v Logu pri Vipavi

Rekordna udeležba tako pevcev kot občinstva in nadpovprečna interpretacijska raven — to je skupna oznaka za 6. Festival nabožne glasbe, ki je bil včeraj v Logu pri Vipavi. Že tradicionalne prireditve, ki se ponavljajo vsako drugo leto, se je udeležilo 22 pevskih zborov s 620 pevci iz vseh predelov koprške škofije. Spodbudno je zlasti, da so pevci povečini mladi, kakor so povečini mladi tudi dirigenti, kar je jamstvo za zagon in za iskanje novega. Letošnji festival je vsekakor dokazal, da kvaliteta iz leta v leto raste in da prav dobro obeta. Letos je vsak zbor nastopil z obvezno evharistično pesmijo, ena pa je bila na izbiro.

Že iz programa je padlo v oči, da so prevladovala dela skladatelja Jožeta Trošta, med drugimi pa sta bila zastopana tudi Goričan Stanko Jericijo in Novogoričan Mauri. Kvaliteten višek je festival vsekakor dosegel z nastopom novega medžupniškega zbora z Postojne, ki je pod vodstvom inženirja Leona Kernela dovršeno zapel Slonovo pesem Molim te ponižno iz vzhodne liturgije in Klemenčičevo Drugi advent, ki jo je dirigiral avtor sam. Kratko zgodovino festivala je uvodoma podal Rafko Valenčič, ki je povezoval posamezne nastope, delovne narave pa je bil kritični razgovor, ki ga je Jože Trošt imel na koncu z vsemi dirigenti.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Simpozij o Kocbeku v Ljubljani

V četrtek, 8. t.m., se je v Cankarjevem domu v Ljubljani končal dvodnevni interdisciplinarni simpozij o Edvardu Kocbeku, njegovi poeziji, kulturi in politiki. Namen prirediteljev, to je sekcije za kulturo pri marksističnem centru Zveze komunistov Slovenije, je bil, da se zberejo znanstveniki, ki iz različnih vidikov preučujejo Edvarda Kocbeka in njegovo vlogo, saj gre za zelo aktualna vprašanja, o katerih se zadnja leta v Sloveniji veliko piše. Glavni organizator, asistent za estetiko na ljubljanski filozofski fakulteti in vodja omenjene sekcije za kulturo Lev Kreft je povedal, da je simpozij zelo dobro uspel, pa čeprav so umanjali nekateri vidiki, ki bi bili koristni za razumevanje tako mnogostranske osebnosti, kot je bil Kocbek. Gre za filozofski vidik in pa za vprašanje še večje poglobitve zgodovinskih in političnih vidikov.

Koristno bi bilo zbrati izjave Kocbekovih sodobnikov, saj na simpoziju skorajda niso sodelovali Kocbekovi medvojni in povojni soigralci na partijski strani, kot je poudaril predsedujoči profesor Paternu. Odzvalo pa se je veliko število referentov in koreferentov. Če so v sredo dopoldne razpravljali o Kocbekovem literarnem ustvarjanju, so popoldne referenti pristopili k žgočim vprašanjem vloge krščanskih socialistov, ideološke zadržanosti predvojnih skupin, nastanka Osvobodilne fronte, velikih besed in tudi polemičnih misli pa je bilo namenjenih vprašanju Dolomitske izjave, s katero je komunistična partija prevzela monopol oblasti v partizanskem gibanju.

Zadnji dan so razpravljali o političnih razsežnostih Kocbekovega dela, o njegovi življenjski usodi in pomenu. Temeljni referat je prispeval zgodovinar Janko Prunk, znan po temeljiti študiji o slovenskih krščanskih socialistih. O Kocbekovi idejnopolitični angažiranosti je govoril katoliški publicist Peter Kovačič. Lev Kreft je obdelal Kocbekovo zbirko Strah in pogum ter

odmeve ob njenem izidu, ki so pomenili politični obračun z avtorjem. Razprava je bila na simpoziju zelo živahna.

Posamezne prispevke bodo objavljale slovenske revije, katerih uredniki so se takoj zanimali za tekste. Prireditelji pa bi želeli izdati poseben študijski zvezek s celotnim gradivom in prispevki iz diskusije, kar naj bi izšlo pri založbi Komunist.

—o—

Predavanje prof. Bučarja v Trstu

Društvo Pinko Tomažič v Trstu je v sodelovanju z Združenjem Most pred dnevi organiziralo predavanje ekonomista Franceta Bučarja. Uvodoma se je Raul Kodrič spomnil nedavno umrlega komunističnega delavca Franceta Klopčiča, predavatelja in temo pa je predstavil Vladimir Vremec. Predavanje je bilo posvečeno koreninam sedanje splošne krize v svetu. Prof. Bučar je vrsto vprašanj, ki tarejo sedanji svet, označil kot probleme, ki presegaajo znanost in spadajo na področje človeške modrosti. Govoril je o oboroževanju, ki odžira ogromna sredstva, o jedrski nevarnosti, degradaciji okolja in zdravja, o hudih znakih in posledicah krize na socialnem in gospodarskem področju.

Predavatelj je dejal, da so korenine krize skupne tako kapitalističnemu kot socialističnemu svetu in temeljijo na prepričanju, da je znanstvena metoda edina — zveličavna pot do pravega razvoja in prav tako na prepričanju v neomejeno rast. Prevladala je miselnost, da bo mogoče osvoboditi človeka potrebe in da bo zavladata enakost. To gotovost je označil kot newtonsko-kartezijansko paradigmo, ki je privedla do neustavljive vere v možnost obvladovanja narave in družbe.

Izšlo je dijaško glasilo »Pot«

V teh dneh smo dobili v roke 5. številko »Poti«, glasila dijakov slovenskih višjih srednjih šol v Trstu. Živahna in razgibana črno-rdeča geometrijska platnica, ki jo je narisala Saška Pertot, dijakinja učiteljskega Slomšek, nam napoveduje prav tako vsebino.

Napoved se uresničuje že s prvim objavljenim prispevkom, parodijo »Lepe Vide«, ki so jo dijaki 5. B razreda realne gimnazije predstavili na letošnji Preešrnovi proslavi.

Na naslednjih straneh pa bralec odkrije misli, notranji svet, občutljivost in čustva naših višješolcev. Gre za objavo boljših domačih nalog, nekatere izmed teh so že skoraj pravi literarni poskusi, a tudi za pesmi, ki bi se jih lahko veselila marsikatera slovenska »odrasla« revija. Poseben pečat glasilu dajejo številne ilustracije, ki so skoraj v celoti delo dijakov tržaškega učiteljskega.

V Poti najdemo tudi nekaj tehtnejših člankov, prave referate o posebnostih v slovenski književnosti, o latinskih zgodovinopiscih ali o Fulviu Tomizzi, Josipu Resselu, o Juriju Vegi in mladinski manjšinski organizaciji MENS, ob tem pa še nekaj poročil o raznih dejavnostih na šoli.

Kljub temu, da imamo v rokah šolsko glasilo in dejstvo, da ohranja vse značilnosti take publikacije, je branje Poti dobra priložnost, da v teh sestavkih odkrijemo zanimivi svet današnjih najstnikov in najstnic. To so sestavki, iz katerih spoznamo njihova zanimanja, probleme in skrbi, a tudi njihovo srčno dobroto in smisel za težave in potrebe bližnjega. To ni mladina, ki bi se zapirala le v osebni, individualni svet osebnih vprašanj, svoja mnenja in stališča znajo povezovati s pojavi zunanjega sveta in kritično spremljati razne dogodke iz vsakodnevne kronike.

Razveseljivo pa je tudi dejstvo, da iz teh sestavkov, skoraj vseh, izžarevajo zdrav optimizem, vera v prihodnost in smisel za ironijo in avtoironijo. To pa se nam zdi lepa lastnost.

List, kljub šolski zasnovi, je dinamičen, tudi glede na gradivo, ki ga imajo na razpolago. Mogoče bi lahko nekaj več strani posvetili poročilom o izvenšolskih dejavnostih, ki jih ni malo, oziroma kakemu aktualnemu šolskemu problemu.

Vsekakor se pred koncem letošnjega šolskega leta napoveduje še 6. številka Poti, ki bo izšla konec maja.

Letošnja četrta številka revije Mladika

Tržaška revija Mladika ima tudi v zadnji številki bogato vsebino, iz katere bomo omenili glavne članke.

Uvodnik je posvečen deželnemu kongresu Slovenske skupnosti, ki sledi pokrajinskima kongresoma na Goriškem in Tržaškem.

Slovenska politična organizacija — pravi članek — je na svojih zborovanjih potrdila temeljne točke svojega 25-letnega delovanja, kakor tudi osnove vsega dela, opravljenega od povojne obnovitve slovenskega samostojnega političnega nastopanja. Zaradi te zavestne vloge in ideološke neobremenjenosti, ki je njena močna in šibka točka obenem, si je Slovenska skupnost pridobila zaupanje slovenskih ljudi, ki so spoznali, da samo Slovenski skupnosti zaupan glas velja za pristno slovenskega in da kot tak odmeva tudi v italijanskih občilih.

To sta dokazala — nadaljuje uvodnik Mladike — oba naša pokrajinska kongresa, ki sta z vidnim poudarkom izzvenela v duhu enotnosti sicer različnih komponent Slovenske skupnosti. Ta poudarek je bil potreben, da ne bi različni pogledi glede vodenja vsakodnevne politike dali misliti na razhajanja glede nadaljevanje boja za doseg slovenskih pravic. Sicer pa se funkcija Slovenske skupnosti ne bo izčrpala z dosegom zaščitnega zakona, nasprotno, potrebna bo še večja zavzetost, da bomo bolje krili zanemarjene dele našega narodnega telesa.

Znani strokovnjak prof. Pavle Merku v rubriki »Imena naših krajev« nadaljuje razlago krajevnih imen. Tokrat so na vrsti Padriče.

Aktualno je vprašanje gradnje premogovne elektrarne na področju med Miljami in Trstom. O tej gradnji, kateri krajevno prebivalstvo nasprotuje, Mladika prinaša intervju z univerzitetnim profesorjem Frankom Pisanijem, ki premogovno elektrarno iz gospodarskih in ekoloških razlogov odklanja.

Profesor Martin Jevnikar je v tej številki Mladike zastopan z dvema člankoma. V prvem članku poudarja vlogo Radia Trst »A« kot pospeševalca zamejske literature in v drugem članku poroča o knjigi: »Franc Jeza - Spomini iz taborišča«. Jezovo delo — ugotavlja Martin Jevnikar — ni samo opis življenja v taboriščih Dachau in Überlingen, ampak je tudi opis pisateljeve človeške veličine, njegovega optimizma, pokončnosti in nezlomljivega upanja, na drugi strani pa tudi želje po novih spoznanjih in doživetjih, kar je bilo včasih zelo tvegano.

Iz omenjene številke Mladike naj omenimo še poročilo o podelitvi literarne nagrade Vstajenje. Pristojna komisija je podelila nagrado Vstajenje za leto 1985 pesniški zbirki Franceta Papeža »Dva svetova«, ki je izšla pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Aires.

Komisija literarne nagrade Vstajenje je dolej podelila 23 nagrad: deset nagrad je ostalo v Trstu, tri so šle v Gorico, tri na Koroško, tri v Argentino, dve v Združene države, ena v Rim in ena v Japonsko.

—□—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

Ivan Cankar

POHUJŠANJE

V DOLINI ŠENTFLORJANSKI

v soboto, 17. maja, ob 20. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Zanimivosti s področja arheološke raziskovalne dejavnosti v letu 1985

Konec meseca aprila je bila na Slovenski akademiji znanosti in umetnosti v Ljubljani predstavitev arheoloških raziskovanj, ki so bila opravljena v letu 1985. Letošnje že tradicionalno srečanje slovenskih arheologov se je dopolnjevalo z razstavo v Arkadah, kjer je bilo predstavljeno delo Znanstvenega inštituta Filozofske fakultete. Predstavitev raziskovanj predstavlja po eni strani informacijo o sistematičnih in zaščitnih izkopavanjih, o podvodni arheologiji in topografiji, po drugi strani pa je to tudi del obvezdo financerjev: Raziskovalne skupnosti Slovenije, Občinskih kulturnih in raziskovalnih skupnosti ter različnih delovnih organizacij, ki so izkopavanja omogočila. Srečanje sta organizirala Slovensko arheološko društvo in Inštitut za arheologijo ZRC SAZU.

Lanskoletno raziskovanje arheološke preteklosti Primorske je bilo, kot že nekaj let zapored, zelo plodno in raznovrstno. Na tem območju opravljajo delo različne inštitucije: Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Oddelek za arheologijo Filozofske fakultete v Ljubljani, Zavod za varstvo naravne in kulturne dediščine iz Nove Gorice in Pirana ter muzeji iz Nove Gorice, Kopra in Pirana. Raziskave pa so zaobjele čas od prazgodovinskih obdobij do visokega srednjega veka.

V Posočju je v preteklem letu potekalo izkopavanje v Divjih babah pri Reki. Tako je že šestič po vrsti potekalo raziskovanje zanimivega jamskega najdišča v dolini Idrije, katero je v svojem zavetju tisočletja hranilo dokaze o prisotnosti paleolitskega človeka. Raziskovalce vedno znova izzove tudi območje Vipavske doline,

ki je v času rimskega imperija predstavljala pomemben vezni člen med Aquileio (Oglejem) in Emono (Ljubljano). Stara cestna povezava je bila dokumentirana na Vogrskem. Prizadevanja po poznavanju antičnega podeželja pa so se uresničila z raziskovanjem rimskodobne domačije, ki leži v neposredni bližini slikovitega hudourniškega izvira Lijaka. Raziskovalci so se odzvali tudi arheološkemu izzivu Krasa in njegovim zanimivim jamskim najdiščem. V Pečini pri Pliskovici je bilo v sklopu raziskav Primorske regije opravljeno sondiranje, ki je pokazalo, da je bila jama naseljena v bronasti dobi. Da je bila poselitev tega območja privlačna tudi za antičnega človeka, potrjujejo večletne raziskave rodiške Ajdovščine.

V zadnjem času postajajo vodna najdišča enakovredni arheološki vir kot kopenska, kar nam dokazuje podvodna arheološka topografija opravljena na posameznih predelih piranske, izolske in portoroške morske obale. Kopenske raziskave na območju Slovenskega primorja so potekale na Gradišču pri Krkavčah in Kopru. Na prvem najdišču je bilo dokumentirano rimsko cestišče, v Kopru pa srednjeveško obzidje, ki je bilo zgrajeno v 2. pol. 15. stol.

B. Ž. T.

—o—

V Genovi je v teku vsedrjavni kongres liberalne stranke. Enak kongres Krščanske demokracije se bo začel 26. maja v Rimu.

ODMEV JEDRSKE KATASTROFE V SLOVENIJI

■ nadaljevanje s 1. strani

se ukrepi jugoslovanskih oblasti konec prejšnjega tedna nekoliko omilili in se je npr. na tržnici v Novi Gorici spet pojavila sveža zelenjava.

Vse kaže, da je nesreča v Černobilu precej okrepila glasove tistih, ki v Jugoslaviji nasprotujejo gradnji novih jedrskih central, zlasti elektrarne v Prevlaki na Hrvaškem. Kot je znano, je v sosedni državi doslej bila zgrajena ena jedrska centrala, tj. v Krškem, ki kot surovino uporablja uran iz rudnika na Žirovskem vrhu. V sklop protijedrskih prizadevanj sodi tudi protestni sprevod v Ljubljani, ki sta ga v soboto, 10. t.m. organizirali republiška in mestna konferenca Zveze socialistične mladine Slovenije. Na tem shodu je prišla do izraza velika kritičnost do ravnanja sovjetske vlade, prav tako pa tudi glede počasnosti jugoslovanskih oblasti pri reagiranju na ta dogodek. Zborovalci so zahtevali izvedbo referendumu glede gradnje jedrske centrale v Prevlaki in nekateri tudi izraziil nasprotovanje obratovanju atomske elektrarne v Krškem.

—o—

Visok italijanski častnik trdi, da so pripadniki tajnih služb odločilno pomagali, da je nacistični častnik Herbert Kappler v avgustu leta 1977 pobegnil iz vojaške bolnišnice v Rimu in se v spremstvu žene vrnil v Nemčijo. Italijanski častnik pravi, da je rimska vlada obljubila Bonnu, da se bo Kappler vrnil v domovino. Kappler je bil obsojen na dosmrtno ječo zaradi pokola v Ardeatinskih jamah leta 1944.

Vrnimo se k vprašanju bivanja pod vidikom nujnosti. »Nujnost je bistvo resničnosti tu doli« (C III, 124). Nujnost je torej bistvo bivajočega. S tem pa se nam nujnost pokaže kot znak božje prisotnosti v svetu, saj predstavlja samo zakonitost sveta, ki je utelešenje božjega (CS, 239). A s tem, ko je Bog svet ustvaril, se je tudi skrtil (C II, 120), prisoten je ostal le v nujnosti.

»Nujnost je božje zagrinjalo. Brati različne ravni: za pojavnostjo brati nujnost, za nujnostjo zakonitost, za zakonitostjo Boga samega« (C II, 164). Weilova ne zanika vrednote stvarstva, kot bi se zdelo na prvi pogled, marveč ga razume kot pot k Bogu. Brezpogojno sprejemanje nujnosti, ki je bistvo stvarstva, je najzanesljivejši znak poslušnosti.

Bistvo bivajočega se kaže kot težnost. »Težnost je sila v najvišji meri.« S tem pa se bivanje kaže kot uveljavljanje svoje moči. »Po zakonu nujnosti sleherno bitje izrablja — v kolikor mu je mogoče — vso moč, s katero razpolaga (C II, 33). To pomeni, da je bivajoče podvrženo temeljnemu egoizmu, ki je uveljavljanje moči, samouveljavljanje.

»Temeljna analogija med svetom in mislijo je razmerje med zgoraj in spodaj, le-to pa je odvisno od težnosti« (C I, 188). S tem Weilova postavlja mišljenje kot protitež težnosti. Svet in misel sta si nasprotna in vendar sta med seboj neločljivo povezana. Svet pripada težnosti in je na težji strani tehtnice, misel pa je zgoraj, na laž-

ji strani tehtnice. Vendar pa je weilovski pomen tehtnice v tem smislu nasproten običajnemu pomenu. Kar je zgoraj, je sicer po teži lažje, ne pa po vrednosti. A tehtnica ima še globlji smisel. »Vzvod. Dvigati se, ko padaš. Morda nam je dano dvigati se le na ta način« (C I, 188). Težnost ima enako lastnost kot nujnost, namreč, da nas dviga, vodi k nadnaravi. »To, kar je v nas nizkega, naj se še bolj poniža, da se bo to, kar je višjega, še bolj povišalo. Kajti v nas je vse narobe« (C II, 133). Tudi težnost ima dvojni pomen in nam tako razodeva absurdnost bivanja.

»Težnost je neločljiva od časa« (C I, 189). Razmerje med težnostjo in časom je nujnost. Težnost se razodeva le v času. Čas je potem pogoj težnosti, in ne obratno. Zato: »Vsi problemi izvirajo iz časa«. Mišljenje Simone Weil se od samega začetka vrti okrog vprašanja časa. »Čas je najgloblja in najtragičnejša zaskrbljenost človeka; lahko celo rečemo: tragika« (L. 225). Leto pred smrtjo pa zapiše, da je čas »križ« (CS 298). Čas je nasilje nad človekom. »Čas nam dela silo, je edino nasilje. Nekdo drugi te bo opasal in te vodil tja, kamor nočeš; čas vodi človeka tja, kamor noče« (C I, 137). S tem pa nas čas trga iz sedanjega trenutka bivanja, ki je naš edini čas in s tem naša varnost in samorazvidnost, in nas žene v neznanost, v prihodnost, ki še ni naša in je ne poznamo. Edino, kar poznamo in posedujemo, je ta trenutek. »V tem trenutku ne moremo biti nič drugega kot to, kar smo; vsaka sprememba vključuje trajanje« (C II, 103). Čas je sam na-

čin našega bivanja in hkrati njegova raztrganost, zato pa tudi njegova najgloblja absurdnost. Končna stopnja tega trganja je smrt. Bivanje je s tem določeno kot bivanje za smrt. Izročeno je času, tej tuji sili, raztrgano je med čas in željo po biti in s tem po večnosti, raztrgano je samo v sebi. »Nasilje časa trga dušo, skozi razpoko vstopa večnost« (CI, 137). To nasilje je v tem, da duša spoznava nemožnost svojega bivanja v času, ta nemožnost je razpoka, skozi katero vdira večnost. Tako je absurdnost bivanja v času dostop do večnosti. Večnost je možno dojeti v času kot tisto, kar ni čas, kar je neskončno drugačno od časa. Tako čas, ki je najgloblja absurdnost bivanja prav zaradi te absurdnosti vodi iznad časa, v večnost.

V protislovju časa in večnosti, ki se kaže v bivanju, pa ležijo tudi ustvarjalne možnosti bivanja. Sprejemanje časa je naloga in upanje, a tudi odgovornost.

Čas sam je sicer »nerazrešljiva skrivnost, ki je ne more razrešiti nobeno znanje« (CS, 137), a omogoča nam dojeti bivanje samo, saj je to predvsem živeti čas, minute, ki se rešujejo druga v drugo. To povezovanje časa ni le linearno, marveč se prepleta in ustvarja »tkanino časa«, ki je bivanje samo.

Ko se je Bog umaknil iz stvarstva, se je umaknil tudi iz časa »Kaj bi bila večja odpoved za Boga, kot je čas?« (CS, 90). Čas je tista razsežnost stvarstva, iz katere se je Bog popolnoma umaknil.

(Dalje)